

INFORMACJA
O PORECZENIACH I GWARANCJACH
UDZIELONYCH W 1999 ROKU PRZEZ SKARB PAŃSTWA,
NIEKTÓRE OSOBY PRAWNE
ORAZ BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

RADA MINISTRÓW
WARSZAWA
2000

Spis treści

1. STRESZCZENIE NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI, PODSTAWOWE WNIOSKI I KONKLUZJE	3
2. WPROWADZENIE	3
3. PORĘCZENIA I GWARANCJE SKARBU PAŃSTWA.....	5
3.1. PORĘCZENIA I GWARANCJE SPŁATY KREDYTÓW	5
3.2. PORĘCZENIA WYPŁATY ODSZKODOWAŃ ZA ZNISZCZONE, USZKODZONE LUB SKRADZONE EKSPONATY WYSTAWOWE.....	9
3.3. INNE RODZAJE PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA PRZEWIDZIANE W USTAWIE Z DNIA 8 MAJA 1997 R.	9
3.4. WYKORZYSTANIE USTAWOWEGO LIMITU PORĘCZEŃ I GWARANCJI SKARBU PAŃSTWA NA ROK 1999	10
4. PORĘCZENIA I GWARANCJE UDZIELONE PRZEZ NIEKTÓRE OSOBY PRAWNE	10
5. PORĘCZENIA BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO ZE ŚRODKÓW KRAJOWEGO FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH	12
6. INFORMACJA O LICZBIE I WARTOŚCI AKCJI SKŁADAJĄCYCH SIĘ NA ZASÓB MAJĄTKOWY SKARBU PAŃSTWA PRZEZNACZONY NA ZASPOKAJANIE ROSZCZEŃ Z TYTUŁU PORĘCZEŃ I GWARANCJI UDZIELONYCH PRZEZ SKARB PAŃSTWA	14
7. INFORMACJA O WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW GROMADZONYCH NA RACHUNKU REZERW PORĘCZENIOWYCH I GWARANCYJNYCH SKARBU PAŃSTWA.....	14

1. Streszczenie najważniejszych informacji, podstawowe wnioski i konkluzje

1/ Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa dotyczące spłaty kredytów zostały w 1999 r. udzielone na łączną kwotę 1.579.666.814 zł, co oznacza ponad czterokrotny wzrost w stosunku do roku ubiegłego.

Wzrost ten jest wynikiem objęcia gwarancjami Skarbu Państwa kredytów na finansowanie dużych projektów infrastrukturalnych oraz linii kredytowych na finansowanie działań inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Przewiduje się wzrost zainteresowania poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa w związku z realizacją strategicznych programów i projektów infrastrukturalnych oraz w związku z projektami inwestycyjnymi samorządu terytorialnego.

2/ Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji spłaty kredytów, wg stanu na dzień 31.12.1999 r., wynoszą 18.565,0 mln zł, co oznacza spadek w stosunku do roku 1998 o 5,9%. Według oceny Ministerstwa Finansów z powyższej kwoty:

- 24,5% przypada na kredyty o niskim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 50,3% przypada na kredyty o średnim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 5,1% przypada na kredyty o podwyższonym ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 16,8% przypada na kredyty o wysokim ryzyku ich spłaty przez Skarb Państwa,
- 3,3% przypada na kredyty spłacane przez Skarb Państwa za kredytobiorców.

Harmonogramy spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa, składających się na potencjalne, niewymagalne zobowiązania obejmują okres do 2022 r. Najwyższe potencjalne zobowiązania przypadają na lata 2000-2003. Strukturę zapadalności potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa w latach 2000-2005 podano w dalszej części niniejszej Informacji.

3/ Należności z tytułu spłaty przez Skarb Państwa poręczonych lub gwarantowanych kredytów wynoszą, wg stanu na dzień 31.12.1999 r., 2.126,4 mln zł, co oznacza przyrost w stosunku do roku 1998 o 28,1%, w tym przyrost z tytułu odsetek ustawowych o 20,7%. Należności te w 86,4% powstały na skutek spłaty przez Skarb Państwa kredytów udzielonych na inwestycje centralne, poręczonych w dniu 9 listopada 1990 roku.

4/ W 1999 r. Skarb Państwa poniósł wydatki na spłatę poręczonych i gwarantowanych zobowiązań w kwocie 297,3 mln zł, z czego 85,6% to wydatki poniesione z tytułu poręczeń udzielonych bankom kredytującym sektor górnictwa węgla kamiennego. Związane jest to z ogólnie znaną, trudną sytuacją ekonomiczną tego sektora.

2. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. Nr 79, poz. 484, Nr 80, poz. 511), w art. 46, nałożyła na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania corocznie Sejmowi, w terminie właściwym do przedstawienia sprawozdania z wykonania budżetu państwa, informacji o:

- poręczeniach i gwarancjach udzielonych przez Skarb Państwa,
- poręczeniach i gwarancjach udzielonych przez niektóre osoby prawne,

- poręczeniach udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych,
- liczbie i wartości akcji (udziałów) składających się na zasób majątkowy przeznaczony na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- wykorzystaniu środków gromadzonych na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Kontrola narastania zobowiązań z tytułu udzielanych poręczeń i gwarancji ma szczególne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa finansów publicznych.

Udzielanie poręczeń i gwarancji to podejmowanie ryzyka finansowego, z reguły na rachunek przyszłych okresów. Z powyższych względów art. 216 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.

Zaprezentowane poniżej dane liczbowe wskazują, że omawiana problematyka powinna podlegać stałej kontroli z uwagi na wysoki poziom potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Poręczenia i gwarancje państwowych osób prawnych stanowią margines ich działalności.

Obserwuje się natomiast dalszy wzrost zainteresowania działalnością poręczycielską Banku Gospodarstwa Krajowego wspierającego mniejsze podmioty gospodarcze.

Obok obowiązków sprawozdawczych wynikających z ustawy o poręczeniach i gwarancjach, których wykonanie następuje w formie przedłożenia Sejmowi niniejszej Informacji, istnieją również obowiązki wprowadzone przez art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b) i d), pkt 2 lit. b) i d) oraz przez art. 16 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.).

Obowiązki te polegają na:

- ogłaszaniu kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa oraz przez podmioty sektora finansów publicznych,
- ogłaszaniu kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- ogłaszaniu relacji łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych, do produktu krajowego brutto,
- ogłaszaniu relacji do produktu krajowego brutto łącznej kwoty długu Skarbu Państwa powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,
- podawaniu do publicznej wiadomości zbiorczych danych dotyczących ogółu operacji finansowych sektora finansów publicznych, obejmujących w szczególności dochody i wydatki, zobowiązania i należności, gwarancje i poręczenia,
- podawaniu do publicznej wiadomości wykazu udzielonych przez Skarb Państwa gwarancji i poręczeń, z wymienieniem podmiotów, których te poręczenia i gwarancje dotyczą.

Należy mieć na uwadze, że zakres wyżej wspomnianej sprawozdawczości jest różny od tego, jaki wynika z niniejszej Informacji.

Do sektora finansów publicznych nie są zaliczane państwowe osoby prawne będące spółkami prawa handlowego oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

Obowiązki wynikające z ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych są wykonywane w formie stosownych obwieszczeń.

3. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa

3.1. Poręczenia i gwarancje spłaty kredytów

W 1999 roku udzielono wyłącznie gwarancji Skarbu Państwa spłaty kredytów zagranicznych na kwotę 1.579.666.814 zł., co stanowi ponad czterokrotny wzrost w stosunku do kwoty poręczeń i gwarancji kredytowych udzielonych w 1998 r.

Wykaz poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa udzielonych w 1999 r. przedstawia poniższa tabela:

Kredytobiorca	Kredytodawca	Kwota objęta poręczeniem lub gwarancją	Uchwała Rady Ministrów nr, data	Organ udzielający poręczenia/gwarancji
Poręczenia krajowe		w zł		
-	-	0	-	-
Razem poręczenia krajowe		0		
Gwarancje zagraniczne		w zł		
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie	International Commercial Bank of China	81 924 300	132/96 z dnia 27.11.1996r.	Rada Ministrów
Miasto Katowice	Europejski Bank Inwestycyjny	132 792 000	16/99 z dnia 12.02.1999r.	Rada Ministrów
PP Polskie Koleje Państwowe w Warszawie	Europejski Bank Inwestycyjny	592 312 500	93/98 z dnia 3.11.1998r.	Rada Ministrów
Bank Inicjatyw Społeczno – Ekonomicznych S.A. w Warszawie	Nordic Investment Bank	126 602 490	111/99 z dnia 27.12.1999r.	Rada Ministrów
Elektrownia Turów w Bogatyni	Nordic Investment Bank	646 035 524	112/99 z dnia 27.12.1999r.	Rada Ministrów
Razem gwarancje zagraniczne		1 579 666 814		
Ogółem		1 579 666 814		

**Kwoty gwarancji udzielonych w walutach obcych zostały przeliczone wg średnich kursów walut obowiązujących w dniu podpisania umowy gwarancji.*

W 1999 roku nie udzielono natomiast żadnego poręczenia Skarbu Państwa spłaty kredytu krajowego. Sytuacja ta wynika z faktu, iż większość wniosków, które wpłynęły do Ministerstwa Finansów dotyczyło udzielenia gwarancji Skarbu Państwa. Złożone wnioski o udzielenie poręczenia nie spełniły natomiast warunków formalno - prawnych, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1997 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji oraz opłat z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji, który to akt szczegółowo określa procedurę poprzedzającą udzielenie poręczenia lub gwarancji.

Dochody Skarbu Państwa z tytułu opłat prowizyjnych od udzielonych poręczeń i gwarancji, wniesionych w 1999 r., wyniosły 18.348.690 zł.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, to znaczy łączna kwota ewentualnych wypłat w przypadku, gdyby kredytobiorcy nie wywiązali się ze spłaty poręczonych lub gwarantowanych kredytów, wynosiły na dzień 31.12.1999 r.:

- z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych: 9.489.207.768 zł,
 - z tytułu gwarancji spłaty kredytów zagranicznych: 9.075.801.313 zł,
 - łącznie z tytułu poręczeń i gwarancji kredytowych: 18.565.009.081 zł,
- co oznacza spadek w stosunku do 1998 r. o 5,9%.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych w 87,3% dotyczą poręczeń spłat kredytów udzielonych na realizację inwestycji centralnych w dniu 9 listopada 1990 roku.

Potencjalne, niewymagalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji wg stanu na dzień 31.12.1999 r., z wyszczególnieniem największych kwotowo pozycji, prezentuje następujące zestawienie:

Kredytobiorca	Kwota potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa w zł
Poręczenia krajowe	
Elektrownia "Opole" S.A. w Brzeziu k/Opola	7 591 709 305
KWK "Budryk" S.A. w Ornontowicach	504 421 900
Huta im. T. Sendzimira S.A. w Krakowie	220 745 852
Walcownia Rur "Jedność" Sp. Z o.o. w Siemianowicach Śląskich	210 860 708
Elektrownia Bełchatów S.A. w Rogowcu	157 857 156
Huta "Baildon" S.A. w Katowicach	152 460 830
Polskie Koleje Państwowe w Warszawie	129 704 664
Huta "Ostrowiec" S.A. w Ostrowcu	121 879 408
Laboratorium Frakcjonowania Osocza Sp. z o.o. w Mielcu	102 934 897
Pozostałe poręczenia	296 633 048
Ogółem poręczenia	9 489 207 768
Gwarancje zagraniczne	
Polskie Koleje Państwowe w Warszawie	2 719 993 185
Elektrownia Turów S.A. w Bogatyni	1 413 818 421
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie	1 006 293 437
Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w Warszawie	772 419 451
Telekomunikacja Polska S.A. w Warszawie	742 018 468
Bank Rozwoju Eksportu S.A. w Warszawie	400 539 034
Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Warszawie	267 565 717
Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Katowicach	251 982 537
Elektrownia "Opole" S.A. w Brzeziu k/Opola	192 004 970
Pozostałe gwarancje	1 309 166 093
Ogółem gwarancje zagraniczne	9 075 801 313
Ogółem potencjalne zobowiązania	18 565 009 081

*Kwoty zobowiązań wyrażonych w walutach obcych zostały przeliczone wg Tabeli Kursów Średnich NBP Nr 254/A/NBP/1999 z dnia 30.12.1999 r.

Ministerstwo Finansów prowadzi ocenę ryzyka dokonania spłaty za kredytobiorcę poręczonego lub gwarantowanego kredytu. Prawdopodobieństwo wykonania potencjalnych zobowiązań (wypłaty) z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji jest szacowane za pomocą "Systemu punktowej oceny ryzyka wypłat przez Skarb Państwa z tytułu udzielonych

gwarancji i poręczeń”. System uwzględnia konieczność oceny finansowej i pozafinansowej oraz służy standaryzacji kryteriów oceny średnio- i długoterminowego ryzyka. Skonstruowany jest analogicznie do istniejących w bankach komercyjnych systemów oceny ryzyka kredytowego. Ocena ryzyka polega na oszacowaniu wiarygodności finansowej podmiotu, który zaciągnął poręczony lub gwarantowany kredyt. W konsekwencji ustala się prawdopodobieństwo utraty przez dany podmiot zdolności do spłaty swoich zobowiązań kredytowych.

W oparciu o “System punktowej oceny ryzyka wypłat przez Skarb Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń” dokonano podziału potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa na 5 kategorii:

- a) zobowiązania o niskim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka [0-30%]) – wynoszą 4.550.512.593 zł, co stanowi 24,5% sumy potencjalnych zobowiązań;
- b) zobowiązania o średnim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (30–50%]) – wynoszą 9.341.744.331 zł, co stanowi 50,3% sumy potencjalnych zobowiązań;
- c) zobowiązania o podwyższonym ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (50–80%]) – wynoszą 953.021.923 zł, co stanowi 5,1% sumy potencjalnych zobowiązań;
- d) zobowiązania o wysokim ryzyku ich spłaty ze środków budżetowych (wsp. ryzyka (80–100%]) – wynoszą 3.112.736.353 zł, co stanowi 16,8% sumy potencjalnych zobowiązań;
- e) zobowiązania spłacane za kredytobiorców przez Skarb Państwa (wsp. ryzyka =100%) – wynoszą 606.993.881 zł, co stanowi 3,3% sumy potencjalnych zobowiązań; dotyczą one w większości podmiotów realizujących dawne inwestycje centralne, za które poręczeń udzielono w 1990 r. i które:

- utraciły zdolność płatniczą, w związku z czym Skarb Państwa podjął obsługę poręczonych lub gwarantowanych kredytów,
- znajdują się w upadłości lub likwidacji.

Strukturę zapadalności potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań Skarbu Państwa w poszczególnych latach przedstawiono w Załączniku do niniejszej Informacji.

Prace analityczne, których efekt stanowią wspomniane wyżej zestawienia, są punktem wyjścia do planowania wydatków budżetowych z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa w poszczególnych latach. Na koniec roku 1999 przewidywane na lata 2000-2022 wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń udzielonych przez Skarb Państwa wynoszą 8.161.745.015 zł. Z tego część przypadająca na poręczenia to 4.436.408.180 zł, zaś na gwarancje 3.725.336.835 zł. Kwota przewidywanych wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń udzielonych przez Skarb Państwa stanowi jeden ze składników branych pod uwagę przy obliczaniu rocznej relacji długu publicznego do PKB.

W 1999 r. Minister Finansów spłacił ze środków budżetu państwa:

- kwotę 296.654.126 zł, z tytułu poręczeń krajowych,
- kwotę 644.768 zł, z tytułu gwarancji zagranicznych,

łącznie 297.298.894 zł, co oznacza wzrost wydatków z tego tytułu w stosunku do 1998 r. o 126,7%. Wzrost ten wynika głównie z wydatków, jakie Skarb Państwa poniósł z tytułu poręczeń udzielonych bankom kredytującym sektor górnictwa węgla kamiennego.

Wykaz płatności dokonanych w 1999 roku ze środków budżetowych na spłatę gwarantowanych i poręczonych kredytów bankowych przedstawia poniższa tabela:

Gwarancje zagraniczne	
Dłużnik	Kwota wypłat w zł
Zakład Przetwórstwa Spożywczego "Campo" w Starych Babicach k/Warszawy	285 737
Zakład Przetwórstwa Spożywczego "Celifag" w Częstochowie	161 992
Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "Celides" w Łodzi	103 242
Pozostali dłużnicy	93 797
Razem	644 768
Poręczenia krajowe	
Dłużnik	Kwota wypłat w zł
Kopalnia Węgla Kamiennego "Budryk" S.A. w Ornontowicach	137 749 851
Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A.	86 979 215
Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.	29 133 871
Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu	19 554 968
Kombinat PZL "Hydral" S.A.	7 405 250
Pozostali dłużnicy	15 830 971
Razem	296 654 126

W budżecie państwa na 2000 r. przewidziano:

- kwotę 662.600.000 zł, na spłaty poręczonych kredytów krajowych,
- kwotę 289.015.000 zł, na spłaty gwarantowanych kredytów zagranicznych.

Należności regresowe Skarbu Państwa, powstałe w wyniku spłaty poręczonych lub zagwarantowanych kredytów, wg stanu na dzień 31.12.1999 r., wynoszą:

- 2.124.223.544 zł z tytułu poręczeń spłaty kredytów krajowych,
- 2.197.527 zł z tytułu gwarancji spłaty kredytów zagranicznych.

Łącznie należności Skarbu Państwa z tytułu poręczeń i gwarancji, wg stanu na dzień 31.12.1999 r., wyniosły 2.126.421.071 zł.

Kwota powyższa stanowi 11,5% łącznych, potencjalnych, niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji. Przyrost należności ogółem w stosunku do roku 1998 wyniósł 28,1%. Należności te w 86,4% powstały na skutek spłaty przez Skarb Państwa kredytów udzielonych na realizację inwestycji centralnych.

W 1999 r., w wyniku podjętych przez Ministra Finansów czynności zmierzających do odzyskania kwot zapłaconych z tytułu wykonania umowy poręczenia lub gwarancji, Skarb Państwa uzyskał kwotę 70.026.055 zł, co oznacza wzrost dochodów z w/w tytułu w stosunku do 1998 roku o 24,3%. Skuteczność windykacji należności wiąże się z bardzo trudną - z reguły - sytuacją finansową dłużników, w większości zaangażowanych w realizację inwestycji centralnych rozpoczętych jeszcze przed 1989 r. Powyższe inwestycje z reguły okazały się nietrafione i nie przynoszą spodziewanych efektów ekonomicznych, co ma bezpośrednie przełożenie na osiągnięte przez te podmioty wyniki finansowe.

Dane liczbowe informujące o stanie należności Skarbu Państwa powstałych w wyniku spłaty ze środków budżetu państwa poręczonych lub gwarantowanych kredytów, wg stanu na dzień 31.12.1999 r., z wyszczególnieniem największych kwotowo pozycji, przedstawia poniższa tabela:

Dłużnik	Kwota należności Skarbu Państwa w zł
Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach	444 630 746
Kopalnia Węgla Kamiennego "Budryk" S.A. w Ornontowicach	434 002 205
FSM-Wytwórnia Wyrobów Różnych S.A. w Bielsku-Białej	211 404 752
Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu	180 463 420
Nadwiślańska Spółka Węglowa S.A. w Tychach	103 908 700
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie	124 250 525
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o w Gdyni	82 407 565
Przedsiębiorstwo Przemysłu Zbożowego "PZZ" w Lubyczy Królewskiej	72 956 756
Pozostali dłużnicy	472 396 402
Razem	2 126 421 071

W powyższej kwocie należności Skarbu Państwa uwzględniono odsetki ustawowe naliczone na dzień 31.12.1999 r., w łącznej kwocie 925.387.334 zł.

3.2. Poręczenia wypłaty odszkodowań za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe

W 1999 r., z powodu braku zainteresowania tego typu instrumentami finansowymi, Rada Ministrów nie udzieliła żadnego poręczenia wypłaty odszkodowania za zniszczone, uszkodzone lub skradzione eksponaty wystawowe.

3.3. Inne rodzaje poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa przewidziane w ustawie z dnia 8 maja 1997 r.

Na podstawie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne istnieje również możliwość udzielania:

- regwarancji kredytowych w obrocie zagranicznym,
- poręczeń wykonania zobowiązań wynikających z obligacji,
- gwarancji naprawienia szkód powstałych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez podmioty państwowe i samorządowe umów związanych z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych.

W 1999 r. nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie regwarancji kredytowych, ani też o udzielenie gwarancji naprawienia szkód. Rozpatrywany był natomiast jeden wniosek o udzielenie poręczenia wykonania zobowiązań wynikających z obligacji, jednakże sprawa ta nie została w 1999 r. zamknięta.

W związku z powyższym, w 1999 r. Skarb Państwa nie udzielił żadnego z w/w rodzajów poręczeń lub gwarancji.

3.4. Wykorzystanie ustawowego limitu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa na rok 1999

Art. 31 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne przewiduje, że łączna kwota udzielanych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji jest określana w ustawie budżetowej.

W 1999 r. w imieniu Skarbu Państwa udzielono gwarancji spłaty kredytów bankowych na kwotę: 1.579.666.814 zł, zatem kwotowe wykorzystanie łącznego limitu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa wyniosło również 1.579.666.814 zł.

W ten sposób limit poręczeń i gwarancji przewidziany w ustawie budżetowej na rok 1999, w łącznej kwocie 6.000.000.000 zł, wykorzystany został w 26,33%.

Powyższa kwota limitu poręczeń i gwarancji na 1999 r. została oszacowana w oparciu o wnioski złożone przez podmioty ubiegające się o udzielenie poręczenia lub gwarancji Skarbu Państwa oraz w oparciu o przewidywane na rok 1999 wystąpienia podmiotów z wnioskami o udzielenie poręczenia lub gwarancji. Na wysokość planowanego ustawowego limitu wpływ miały również informacje pochodzące od międzynarodowych instytucji finansowych oraz banków zagranicznych zapowiadające zaangażowanie środków finansowych na terenie Polski, zabezpieczenie których stanowiłyby poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa.

Z uwagi jednakże na fakt, iż wniosek o udzielenie poręczenia lub gwarancji musi spełniać liczne warunki formalno - prawne, a udzielenie gwarancji lub poręczenia jest poprzedzone procedurą, szczegółowo określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1997 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji oraz opłat z tytułu udzielonego poręczenia lub gwarancji, w momencie planowania budżetu nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie limitu gwarancji i poręczeń.

4. Poręczenia i gwarancje udzielone przez niektóre osoby prawne

Zgodnie z art. 34 oraz w związku z art. 2 pkt 3, ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, obowiązku informowania Ministra Finansów o udzielonych poręczeniach i gwarancjach podlegają nie będące bankami oraz zakładami ubezpieczeń podmioty, uprawnione na podstawie odrębnych przepisów do udzielania poręczeń lub gwarancji w ramach powierzonych im zadań państwowych lub w zakresie prowadzonej przez nie działalności gospodarczej:

- a) państwowe osoby prawne utworzone w drodze ustawy,
- b) spółki prawa handlowego, w których akcje (udziały) Skarbu Państwa przekraczają połowę kapitału akcyjnego (zakładowego),
- c) spółdzielnie, w których wartość udziałów stanowiących własność Skarbu Państwa przekracza połowę funduszu udziałowego,
- d) fundacje, w których fundatorem jest Skarb Państwa,
- e) osoby prawne, w których akcje (udziały) stanowiące własność Skarbu Państwa lub podmiotów, o których mowa w lit. a)-d) przekraczają połowę kapitału akcyjnego (zakładowego) lub funduszu udziałowego,
- f) fundacje, w których fundatorami są osoby prawne, o których mowa w lit. a)-d).

Art. 33 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. wprowadził limity udzielania poręczeń i gwarancji przez wyżej zdefiniowane osoby prawne: do 30% kapitałów (funduszy) własnych odnośnie do łącznej wartości poręczeń i gwarancji oraz do 10% kapitałów (funduszy) własnych w przypadku poręczenia lub gwarancji za zobowiązania określonego podmiotu. Przekroczenie powyższych limitów wymaga udzielenia zgody przez Ministra Finansów.

Powyższe uregulowania stwarzają mechanizm kontroli pozabilansowego, potencjalnego zadłużania się państwowych osób prawnych. Osoby te nie podlegają w tym zakresie tak ścisłemu nadzorowi jak banki, zobowiązane do przestrzegania określonych norm ostrożnościowych, określonych procedur decyzyjnych itp.

Poręczenia i gwarancje udzielane przez osoby prawne, o których mowa w art. 2 pkt 3, ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, stanowią ryzyko podejmowane przez te podmioty na własny rachunek, co nie obciąża bezpośrednio budżetu państwa. Są to jednak zobowiązania podejmowane w ciężar publicznych środków jakimi są kapitały tych jednostek.

Pomimo, iż obowiązek w zakresie sprawozdawczości nakłada ustawa z dnia 8 maja 1997 r., Ministerstwo Finansów, a także inne instytucje informują pisemnie nadzorowane przez siebie podmioty o tym obowiązku. Działania te podejmowane są w celu zgromadzenia danych odzwierciedlających jak najpełniej rzeczywistość i w celu uniknięcia niekompletności danych wynikających z niezajomości obowiązującego prawa.

Według informacji przekazanych Ministrowi Finansów przez osoby prawne objęte obowiązkiem sprawozdawczym, potencjalne zobowiązania z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez te podmioty wynoszą wg stanu na dzień 31.12.1999 r.: 3.043.656.659 zł.

Informację na temat poręczeń i gwarancji udzielonych przez najważniejsze państwowe agencje w 1999 roku (wg stanu na dzień 31.12.1999 r.) przedstawia poniższa tabela:

Podmiot udzielający poręczeń i gwarancji	Kwota udzielonych poręczeń i gwarancji w zł	Stan potencjalnych zobowiązań wynikających z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji w zł	Stan należności powstałych w związku z wykonaniem udzielonych poręczeń i gwarancji w zł	Wartość kapitałów (funduszy) własnych w zł
Agencja Rynku Rolnego	672 840 700	655 043 100	57 650 470	697 929 580
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	5 242 000	18 033 789	162 600	351 000 000
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	75 594 584	115 369 435	3 421 023	626 323 961
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	2 826 100	8 766 280	130 016	8 176 847 066
Państwowa Agencja Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A.	1 500 000	1 500 000	5 652 924	29 586 526
Ogółem	758 003 384	798 712 604	67 017 033	

Bardzo wysoki, 8,5-krotny wzrost w stosunku do 1998 r., kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych przez państwowe agencje w 1999 roku spowodowany był głównie przez wzrost kwoty poręczeń udzielonych przez Agencję Rynku Rolnego, która udzieliła poręczeń na kwotę blisko 9 razy wyższą niż w 1998 roku.

W 1999 r. Agencja Rynku Rolnego udzieliła poręczeń i gwarancji jedynie w III i IV kwartale, na łączną sumę 672.840.700 zł, głównie w związku z realizacją postanowień zawartych w uchwale Nr 70/99 Rady Ministrów z dnia 2 września 1999 r. w sprawie udzielania przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń spłaty kredytów zaciąganych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 1999 r. i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru (z późn. zm.). Uchwała Nr 70/99 Rady Ministrów z dnia 2 września 1999 r., poprzez nałożenie na

Agencję Rynku Rolnego dodatkowego zadania, miała na celu zapewnienie cukrowniom warunków niezbędnych do zaciągnięcia kredytów bankowych przeznaczonych na sfinansowanie skupu buraków cukrowych ze zbiorów 1999 r. oraz kontynuowanie produkcji, ponieważ w 1999 r. większość cukrowni prowadziła działalność gospodarczą ze stratą, nie posiadając płynności finansowej.

W powyższej sytuacji większość cukrowni nie posiadała możliwości zaciągnięcia kredytu bankowego, warunkującego zagospodarowanie buraków cukrowych w 1999 r. oraz kontynuowanie produkcji cukru w kampanii 1999/2000, bez dodatkowego poręczenia spłaty tego kredytu.

Po przeanalizowaniu wystąpień złożonych przez Agencję Rynku Rolnego i spółki cukrowe oraz zgodnie z podjętą przez Radę Ministrów uchwałą, Minister Finansów, działając w oparciu o art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne:

- wyraził zgodę na udzielanie przez Agencję Rynku Rolnego poręczeń kredytów przeznaczonych na skup buraków cukrowych ze zbiorów 1999 r. i przechowywanie wyprodukowanego z nich cukru, do łącznej wysokości 500 mln zł, limit ten został następnie podwyższony do wysokości środków zapisanych jako dotacja budżetowa dla Agencji w ustawie budżetowej na rok 2000 z dnia 21 stycznia 2000 r., tj. do łącznej kwoty 728.145.000 zł,
- wyraził zgodę na udzielanie przez spółki cukrowe poręczeń za zobowiązania wynikające z weksli in blanco wystawianych przez producentów cukru i stanowiących zabezpieczenie poręczeń udzielanych przez Agencję Rynku Rolnego, do łącznej kwoty 200 mln zł w odniesieniu do każdej spółki.

Określone kwoty stanowią równocześnie dopuszczalną wysokość poręczeń, które mogą być udzielane przez Agencję Rynku Rolnego i spółki cukrowe za zobowiązania określonego podmiotu.

W 1999 r. nie dokonano wypłat z tytułu realizacji powyższych poręczeń, nie powstały zatem żadne należności z tego tytułu. W związku z powyższym, pomimo blisko 9-krotnego wzrostu potencjalnych zobowiązań, stan należności Agencji Rynku Rolnego był na koniec 1999 r. o 6% niższy niż na koniec 1998 r. Natomiast wysokość funduszy własnych Agencji zmniejszyła się o 22%.

Stosunkowo wysoki, bo 7-krotny był w 1999 r. wzrost kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A.. Kwoty objęte poręczeniem lub gwarancją Agencji przeznaczone są w szczególności na dofinansowanie działań inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw, spłatę ich bieżących zobowiązań oraz na zakup materiałów i urządzeń. Stan potencjalnych zobowiązań na koniec 1999 r. wzrósł jeszcze bardziej, bo aż ponad 58 razy w stosunku do stanu na koniec 1998 r. Jednakże sytuacja ta nie spowodowała w 1999 r. wzrostu wypłat z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, a kwota należności z powyższego tytułu obniżyła się blisko dwukrotnie. Wzrosła też o 44% wartość kapitałów własnych Agencji, a potencjalne zobowiązania nie przekroczyły 19% tej wartości.

Pozostałe państwowe agencje ujęte w powyższej tabeli udzielały w 1999 roku poręczenia i gwarancje na kwoty stanowiące niewielki odsetek ich kapitałów lub funduszy własnych, w związku z czym zmiany tych kwot, a także zmiany stanów potencjalnych zobowiązań na koniec 1999 r., w stosunku do 1998 r., nie stwarzały zagrożeń dla sytuacji finansowej tych podmiotów.

5. Poręczenia Banku Gospodarstwa Krajowego ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych

Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych, utworzony na mocy ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, stanowi instrument wspierania przez państwo małych i średnich podmiotów

gospodarczych. Poręczenia udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego, w ciężar środków tego Funduszu, nie mogą przekroczyć jednostkowo kwoty 1.500.000 EUR.

Poręczeniami BGK mogą być objęte kredyty inwestycyjne oraz kredyty przeznaczone na zakup materiałów lub surowców do produkcji. Poręczenia BGK uzupełniają system poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa, w którym z kolei dolna granica poręczenia lub gwarancji wynosi 1.500.000 EUR.

BGK udziela poręczeń we współpracy z 44 bankami - sygnatariuszami umów o współpracy, dysponującymi siecią 2080 oddziałów.

KFPK, w wyniku postanowień ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, kontynuuje działalność utworzonego w końcu 1994 r. w BGK Funduszu Poręczeń Kredytowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych na dzień 31.12.1999 r. dysponował kapitałem w wysokości 96.766.410 zł, z czego 45 mln zł to dotacje budżetowe, a pozostała część stanowi przychód finansowy z lokat środków Funduszu w skarbowe papiery wartościowe.

Warunki i tryb udzielania poręczeń ze środków KFPK reguluje, zgodnie z ustawą o poręczeniach i gwarancjach, umowa zawarta pomiędzy Ministrem Finansów i BGK. W powyższej umowie przewidziano szereg procedur zmierzających do maksymalnego uproszczenia formalności związanych z otrzymaniem poręczenia w sytuacjach, kiedy poręczenie nie przekracza określonego w umowie limitu 100.000 EUR (wniosek do BGK składa bank kredytodawca wraz z dokumentacją i z własną analizą projektu). W trybie uproszczonym udzielanych jest ok. 75% poręczeń.

BGK może także zawierać z bankami umowy o poręczenie portfela kredytów odpowiadających kryteriom ustawy o poręczeniach i gwarancjach. Decyzję o objęciu kredytu poręczeniem BGK podejmuje wówczas bezpośrednio kredytodawca.

W dniu 30 września 1999 r. został podpisany Aneks Nr 3 do umowy zawartej w dniu 6 sierpnia 1997 r., w Warszawie, pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Ministra Finansów, a Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu udzielania poręczeń ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wysokości, warunków i trybu pobierania opłat prowizyjnych z tytułu udzielonych poręczeń oraz w sprawie przeznaczenia środków Funduszu na inne cele związane z udzielaniem poręczeń.

Zapisy powyższego aneksu umożliwiają Bankowi Gospodarstwa Krajowego poręczanie bankom portfela kredytowego, z którego udzielane są w roku akademickim 1999/2000 kredyty studenckie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich (Dz. U. Nr 108, poz. 685). Do końca 1999 r. Bank Gospodarstwa Krajowego nie udzielił żadnego poręczenia obejmującego spłatę kredytów studenckich. Takie poręczenia były natomiast udzielane w pierwszym kwartale 2000 roku.

BGK w 1999 r. udzielił łącznie 233 poręczenia na kwotę 62.322.900 zł, podczas gdy w roku 1998 udzielił 178 poręczeń na kwotę 71.385.600 zł. Liczba udzielonych poręczeń wzrosła zatem o 31%, natomiast kwota poręczeń zmniejszyła się o 14,5%.

BGK uzasadnia mniejszą niż w 1998 r. kwotę poręczeń udzielonych w 1999 r., większym od oczekiwanego udziałem poręczeń udzielanych w trybie uproszczonym (obejmujących jedynie 50% kwoty kredytu).

Na dzień 31.12.1999 r. łączne, potencjalne, niewymagalne zobowiązania KFPK z tytułu udzielonych poręczeń wynosiły 103.660.950 zł, co oznacza wzrost o 32% w stosunku do 1998 r.

Należności z tytułu spłaty poręczonego kredytu za kredytobiorcę, wg stanu na dzień 31.12.1999 r. wynoszą 2.729.721 zł. W 1999 r. dokonano wypłat z tytułu realizacji 8 poręczeń spłaty ze środków KFPK kredytów bankowych, na łączną kwotę 2.510.000 zł. Stan należności na koniec 1999 r. stanowił zatem jedynie 2,6% kwoty potencjalnych zobowiązań KFPK z tytułu udzielonych poręczeń.

Porównanie wartości kapitałów Funduszu oraz kwoty potencjalnych zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, a także niewielkie zaangażowanie Funduszu w spłatę poręczonych kredytów za kredytobiorców, świadczą o możliwości zwiększania akcji udzielania poręczeń. Dla umożliwienia wzrostu zaangażowania BGK w poręczenia dla drobnej

przedsiębiorczości w dniu 30.10.1999 r. Minister Finansów ustalił kwotę, do wysokości której Bank Gospodarstwa Krajowego może udzielać poręczeń w 2000 r., na poziomie trzykrotności posiadanych przez KFPK środków.

6. Informacja o liczbie i wartości akcji składających się na zasób majątkowy Skarbu Państwa przeznaczony na zaspokajanie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa

Zasób majątkowy Skarbu Państwa przeznaczony na zaspokajanie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa został utworzony na mocy art. 25 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne jako alternatywne, obok budżetu państwa, źródło spłat poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa zobowiązań.

Zasób ten powinien być zasilany poprzez coroczne wyodrębnianie, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, akcji i udziałów Skarbu Państwa w spółkach.

Akcje te zbywa Bank Gospodarstwa Krajowego na zlecenie Ministra Skarbu Państwa wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów, a środki pochodzące ze zbycia tych akcji kierowane są na utworzony w tym banku rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych służący regulowaniu zobowiązań Skarbu Państwa wynikających z poręczeń i gwarancji.

Na zasób składać się mają również akcje i udziały Skarbu Państwa w spółkach, uzyskane w wyniku dochodzenia przez Ministra Finansów wierzytelności z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Zasilenie zasobu akcjami nastąpiło na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 1999 r. w sprawie wyodrębnienia akcji Skarbu Państwa przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa (Dz. U. Nr 27, poz. 245). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem do zasobu zostały wyodrębnione 51.094 akcje spółki Zespół Elektrociepłowni Wrocław S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Łączna wartość powyższych akcji, ustalona na podstawie wartości księgowej sumy kapitałów własnych spółki, wg stanu na dzień 31.12.1997 r. wynosi 77.498.154 zł.

7. Informacja o wykorzystaniu środków gromadzonych na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych Skarbu Państwa

Rachunek rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych został utworzony, na podstawie art. 30 ustawy z dnia 8 maja 1997 r., w Banku Gospodarstwa Krajowego, w celu gromadzenia na nim przychodów ze sprzedaży akcji i udziałów składających się na omawiany powyżej zasób majątkowy, a także w celu dokonywania spłat zobowiązań związanych z poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa.

Minister Finansów w 1999 r. nie dysponował środkami na rachunku rezerw poręczeniowych i gwarancyjnych, gdyż dopiero w dniu 2 marca 2000 r. Minister Skarbu Państwa zlecił Bankowi Gospodarstwa Krajowego zbycie 1.635.000 akcji na okaziciela, o wartości nominalnej 5 zł każda, Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA Spółka Akcyjna, wyodrębnionych do zasobu majątkowego Skarbu Państwa przeznaczonego na zaspokojenie roszczeń z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa.

Załącznik: Tabela: "Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń - struktura wg zapadalności oraz kategorii ryzyka".

Potencjalne zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń - struktura wg zapadalności oraz kategorii ryzyka									
									w zł
Kwota potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń									
Kategoria ryzyka	Ryzyko	Stan na							
		31.12.1999 r.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	od 2006
I-niska	0%-30%	4 550 512 593	535 372 601	510 554 447	524 447 556	479 438 341	480 161 480	463 949 159	1 556 589 009
II-średnia	30%-50%	9 341 744 331	986 108 663	940 127 970	831 795 293	807 052 613	775 088 081	775 506 261	4 226 065 450
III-podwyższona	50%-80%	953 021 923	119 413 562	136 993 842	119 806 752	93 538 632	50 514 817	48 579 240	384 175 078
IV-wysoka	80%-100%	3 112 736 352	333 857 876	326 631 561	274 025 194	268 371 757	262 386 717	266 220 835	1 381 242 412
V-wypłaty z b.p.	100%	606 993 881	159 909 320	131 572 778	135 602 521	128 839 974	13 382 216	10 432 993	27 254 079
Łącznie		18 565 009 081	2 134 662 022	2 045 880 598	1 885 677 316	1 777 241 317	1 581 533 311	1 564 688 488	7 575 326 029
Planowane wydatki budżetowe z tytułu spłaty kredytów objętych poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa:									
Rok 2000: 951.615.000 zł (wg. ustawy budżetowej)									